

ABD VE MÜTTEFİKLERİNİN UYGULADIĞI YAPTIRIMLARI GERİDE BIRAKAN İRAN, DEV BİR PETROL ÜRETİCİSİ OLARAK GERİ DÖNÜYOR

Özer Balkaş, ozerbalkas@gmail.com | 6 Eylül 2016 Salı

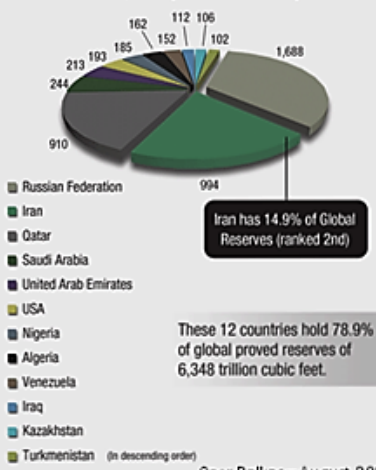
İRAN, ULUSLARARASI PETROL VE DOĞAL GAZ ARAMA VE ÜRETİM İHALELERİNE 2016'NIN EKİM AYINDA BAŞLIYOR

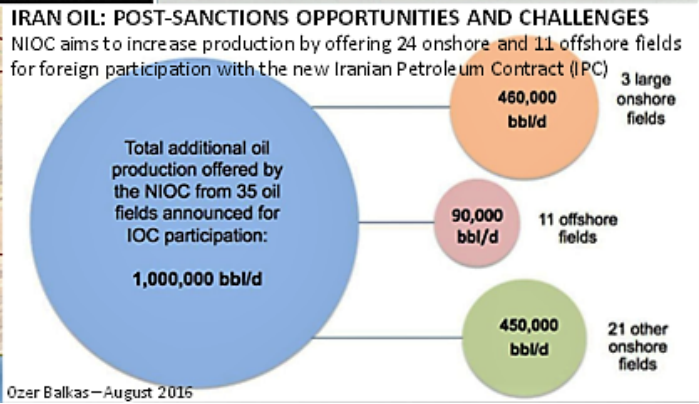
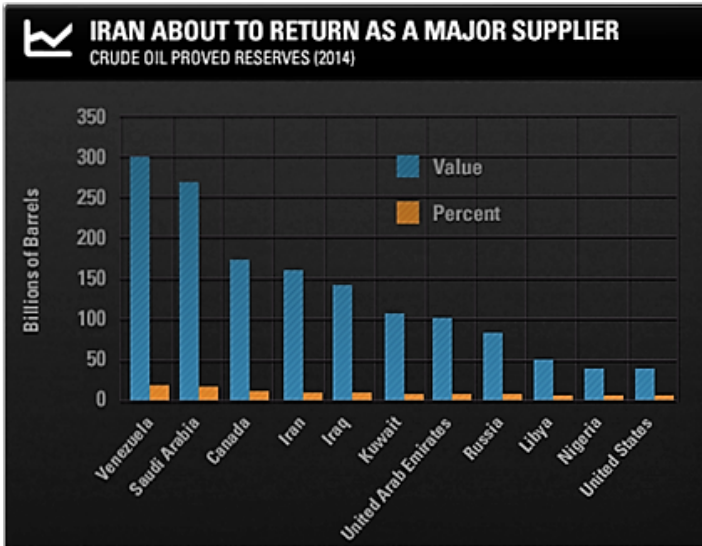
IranOilGas

Figure 1 - Proved Oil Reserves - Top Twelve Countries Jan. 1, 2006 (Billion Barrels)

Figure 2 - Proved Gas Reserves - Top Twelve Countries Jan. 1, 2006 (Trillion Cubic Feet)

İran; uzun süredir beklenen yeni petrol anlaşma modeline (IPC – Iran Petroleum Contract) bağlı olarak tekliflerini vermek üzere, uluslararası petrol şirketlerini bu yılın Ekim ayında davet edecek. Yıllardır karşı karşıya kaldığı uluslararası yaptırımlar sonrasında, üretimini ve gelirini artırmak için yabancı sermaye ve teknolojiye gereksinimi olan İran; iki yılı aşkın bir süredir, petrol ve gaz sektörünü yatırımlar için cazip hale getirmek amacı ile yeni petrol anlaşma modelini geliştirme çabalarını sürdürüyor. İran Petrol Bakanlığı; milli servetlerinin, 1901 D'arcy Anlaşması ile Birleşik Krallığa (UK) verilen petrol ruhsatlarında olduğu gibi çarçur edilmesinin tekrarına yol açacağı tartışmaları arasında, yeni İran petrol anlaşma modeli üzerinde 150 civarında değişiklik yaptı. İran kabinesinin 3 Ağustos 2016 tarihinde onayladığı yeni petrol anlaşma modelinde gözlenen en önemli değişiklik, geri satın alma anlaşmalarından (buyback contracts) üretim paylaşımı anlaşmalarına (production-sharing contracts) geçiş oldu. Geri satın alma anlaşmaları; özellikle 1990'larda İran'da çalışan Avrupa'lı şirketlerin sık sık düşük geri dönüşlerle sonuçlanan petrol faaliyetleri nedeniyle endüstri tarafından benimsenmemişti.

İran'ın "IPC" olarak anılan yeni petrol anlaşmaları; arama, geliştirme (keşfedilen sahada üretime öncelik eden operasyonlar) ve EOR (petrol kurtarımını artırma çalışmaları) olmak üzere üç ana kategoriye bölünmüş durumda. İhale raundlarında da, bu kategoriler bağlamındaki bölümler halinde tanıtım yapılacak. Anlaşmalar, geliştirmenin başlaması itibarıyla 20 yıla kadar uzayabilen süreleri kapsıyor. Ayrıca her varil için ilgili şirkete kar olarak bir ücret ödenecek. Petrol kurtarımını artırma (EOR) tekniklerini uygulama durumunda ise süre 5 yıl daha uzatılabilecek. İran'ın daha önceki geri satın alma anlaşmalarından farklı olarak, yatırım harcamaları için herhangi bir tavan bulunmuyor. Petrol şirketleri; yıllık iş programı ve bütçelerini, çalışma kapsamına göre revize etme ve değişimlere uygun olarak harcama yapma şansına sahip olacak. National Iranian Oil Co. (NIOC) Genel Müdürü Ali Kardor, 34 uluslararası petrol şirketini ihaleler için uygun olarak

değerlendirdiklerini açıkladı. İran, yabancı petrol şirketlerinin; yeni İran petrol anlaşma modeli ile, önümüzdeki bir iki yıl içinde 25 milyar \$ değerinde anlaşma imzalamasını bekliyor.

Petrol arama ruhsatları yanında 50 kadar eski ve yeni petrol ve doğal gaz sahasının (brown and green fields) geliştirilmesi düşünülüyor. Bugünkü öncelikler ise komşu ülkelerle ortak olarak paylaşılan petrol ve gaz sahaslarının geliştirilmesine verilecek. İran Petrol Bakanı Bijan Zangeneh, bu hafta içinde yaptığı açıklamada; Irak'la paylaşılan ve aralarında Yaran, Azadegan ve Yadavaran'ında bulunduğu petrol ve gaz sahaslarının, ihalelerde öncelikli hedefleri oluşturduklarını belirtti. NIOC çalışmalarına göre, Güney ve Kuzey Azadegan sahasları; yerinde 33.2 milyar varil ve kurtarılabilir 6 milyar varil rezerv ile dünyanın en büyük üçüncü petrol sahası konumunda. İran, Güney Azadegan sahasının geliştirilmesini; ilk olarak 2001 yılında Japon Inpex Corp. a vermişti, fakat Inpex Corp. daha sonra ülkeyi terk etti. China National Petroleum Corp. ile yapılan anlaşma ise, sahadaki faaliyetlerde saptanan yavaş tempo ve tatminsizlik gereği olarak İran tarafından sona erdirildi.

Devlet haber ajansı IRNA tarafından yapılan açıklamaya göre, NIOC Genel Müdürü Ali Kardor; ilk ihale olarak İran'ın güneybatısında Irak sınırında yer alan Güney Azadegan sahasının geliştirilmesi için, 14 ve 20 Ekim 2016 tarihleri arasında tekliflerini vermek üzere şirketleri davet edeceklerini duyurdu. Ali Kardor; Mart 2017'ye kadar toplam değeri 10 milyar \$ olan üç anlaşma imzalamayı beklediklerini, ihale teklifleri için yeni sözleşme modeli çerçevesinde teknik doküman çağrısında bulduklarını ve uluslararası petrol şirketlerini ilgili hususlarda bilgilendirmek üzere gelecek hafta içinde mektupları göndereceklerini belirtti.

IRNA'nın, NIOC Genel Müdürü Ali Kardor'un 30 Ağustos 2016 tarihli konuşmasından alıntı ile yaptığı açıklamaya göre; petrol sahaslarına ilişkin çalışmalar yapmak üzere, petrol şirketleri ile yedi adet gizlilik anlaşması yapılmış bulunuyor. Bu şirketler arasında; Fransız Total, Endonezya'lı Pertamina, Rusya'dan Lukoil ve Zarubezhneft, Avusturya'dan OMV ve Almanya'dan Wintershall bulunuyor. Gizlilik anlaşmaları, imzalayan şirketlere; belli amaçlar için üçüncü partiler dışında birbirleri ile paylaşmak istedikleri ve gizlilik kapsamındaki gereç, bilgi ve enformasyona ulaşma hakkı ve ayrıcalığı sağlıyor. Ali Kardor; söz konusu şirketlerin yaptıkları çalışma sonuçlarını İran tarafına (NIOC) vereceklerini, fakat İran tarafının bu şirketlere petrol sahaslarını geliştirme hakkını verme zorunluluğunun bulunmadığını da ilave etti.

(Bloomberg; 10 ve 30 Ağustos 2016 / Natural Gas Europe; 31 Ağustos 2016 / Enerdata; 31 Ağustos 2016 / Oil&Gas Journal; 1 Eylül 2016 / Forbes; 2 Eylül 2016 / Upstream; 2 Eylül 2016 / UPI – United Press International Inc.; 2 Eylül 2016 / SPTEC Advisory; 21 Temmuz, 10 Ağustos ve 4 Eylül 2016)

Özer Balkaş

Serbest / Bağımsız Danışman; Petrol Arama ve Geliştirme Operasyonları, Projeleri ve Yönetimi

İnternet ağı: <http://tr.linkedin.com/pub/ozet-balkas/b/133/9a0>

Adres: Yaşamkent Mah. 3251. Cad. Kozlu Evler Sitesi, No:2/29, Çayyolu, Çankaya, 06810 Ankara

Tel: 0.532.4536920 / 0.312.2176111

<https://www.linkedin.com/pulse/abd-ve-m%C3%BCttetiklerinin-uyguladi%C4%9Fi-yaptirimlari-geride-ozet-balkas?trk=mp-reader-card>